

25.12.2013

ostaf@credo.md, 022-212816, www.CREDO.md

Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CReDO)

Comentarii și propuneri la proiectul Codului Educației

Proiect: <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=1242>

Propunerile generale:

- Necesitatea accentuării dezvoltării atitudinii și competențelor active necesare pentru integrare și manifestare în societate,
- Promovarea pluralismului și accesului pe piața serviciilor educaționale a inițiativelor și actorilor din sectorul privat,
- Accentuarea autonomiei, în cadrul stabilit, a prestatorilor serviciilor educaționale la capitolul conținutul curicului educațional și managementului financiar,
- Instituirea mecanismelor autonome de evaluare a calității și a conformării prestatorilor serviciilor educaționale la volumul, calitatea și rezultatele educaționale,
- Asigurarea mobilității în cadrul sistemului educațional al beneficiarilor serviciilor educaționale,
- Asigurarea drepturilor constituționale în cadrul prestării serviciilor educaționale prin intermediul incluziunii și integrării a reprezentanților grupurilor vulnerabile și minoritare.

Propunerile specifice:

1. La art.1 modificarea scopului prin Realizarea dreptului la educație a tuturor ca drept constituțional
2. La art. 2(2) modificarea parțială prin Realizarea dreptului la educație în conformitate cu și mai departe după text.
3. La art. 3 introducerea unui termen nou: Educația în câteva limbi concomitent (educația bilingvă sau multilingvă) – educația care are ca scop integrarea civică a reprezentanților diferitor grupuri etnice și lingvistice din societate prin intermediul dezvoltării competențelor lingvistice active de limbă română și cultivarea competențelor lingvistice ale limbilor forbite în Republica Moldova. Dezvoltarea competențelor lingvistice se realizează prin asigurarea ponderii în creștere a obiectelor din curricula educațională predate în limba română și la solicitare în alte limbi.

4. La art. 4 (2) modificarea prin Politica educațională are ca scop, modificarea a), b), c) prin: a) realizarea în practică a dreptului constituțional pentru fiecare, b) crearea și dezvoltarea capitalului uman, adică cetățenilor cu atitudini, deprinderi și cunoștințe moderne și necesare pentru societate modernă, c) formarea cetățeanului civic activ, practicant al valorilor general-umane, conștiinței și identității europene, implicării în viața comunitară și de familie.
5. La art. 6, modificarea b) asigurarea calității și valorii publice a serviciilor educaționale c) asigurarea accesibilității și incluziunii educaționale, și completarea cu m) transparența funcționării sistemului educațional, n) autonomia și descentralizarea prestatorilor serviciilor educaționale și o) valoarea adăugată pentru serviciile educaționale.

Capitolul III Idealul și finalitățile educaționale

6. La art. 8, completarea cu i) cunoașterea activă a limbii române și a limbii materne, modificarea b) cunoașterea activă a câtorva limbi străine,

Capitolul IV Organizarea sistemului educației

7. Modificarea art. 9 prin Sistemul educațional reprezintă: 1) ansamblul instituțiilor publice responsabil pentru elaborarea, coordonarea implementării și evaluarea politicilor educaționale, 2) instituțiilor publice și private pentru prestarea serviciilor educaționale formale și nonformale, 3) instituțiilor societății pentru formarea deprinderilor, conștiinței și atitudinii de apartenență comunitară.
8. Modificarea art 10, la f) complementaritatea și continuitatea educației formale, nonformale și informale, completarea cu j) valoarea adăugată contra costurile serviciilor educaționale,
9. Modificarea art.11 (2) Statul garantează formarea și dezvoltarea competenței de comunicare eficientă în limba română pentru fiecare, completarea cu 2-1) Statul garantează formarea și dezvoltarea competenței de comunicare activă în limba maternă, 2-2) Statul garantează formarea și dezvoltarea competenței de comunicare activă în cel puțin 2 limbi străne, din care una este limba engleză, modificarea alin. 7) prin 7-1) Statul asigură persoanele cu cerințe educaționale speciale accesul la educația în condițiile egale, alin. 7-2) Statul garantează condițiile pentru elevi și studenți cu performanțe remarcabile. Excluderea 8).
10. Modificarea art. 12 (1) prin Fiecare are dreptul la acces la educație și formare profesională inițială..., excluderea alin. (3) și alin (4).
11. Excluderea art. 13 (4)
12. Modificarea art. 14 (1) Educația se desfășoară în limba română și concomitent în alte limbi. În conformitate cu standardele internaționale și la solicitarea beneficiarilor, educația în câteva limbi concomitent (educația bilingvă sau multilingvă) este asigurată cu condiția ca ponderea limbii române în curiculă este suficientă pentru formarea

competențele active. Prezența și ponderea altor limbi în curricula este stabilită de Guvern în baza cererii părinților și copiilor și standardelor internaționale.¹

13. Substituirea art 14(2) cu Educația în câteva limbi concomitent (educația bilingvă sau multilingvă) are la baza principiul interesului copilului de a urma un proces de instruire la primele trepte ale procesului educațional, urmînd pe parcursul treptelor educaționale, ponderea limbei române să crească în curricula educațională avînd ca scop facilitarea obținerii competențelor de comunicare activă în limba română.
14. Substituirea art 14(3) cu Introducerea educației bilingve sau multilingve se va realiza dreptat și diferențiat pentru copiii din diferite trepte educaționale conform planului adoptat de Guvern pentru fiecare an în baza evaluărilor adecvate.
15. Excluderea art 14(4).

Ttlul II. Sistemul de învățămînt

Capitolul I. Definirea și structura sistemului de învățămînt

16. Modificarea titlului II prin Sistemul de educație și titlul capitolului prin Definirea și structura sistemului de educație. Modificarea în proiectul Codului a noțiunii Sistemul de învățămînt în Sistemul de educație și prin urmare frazele învățămînt primar în educație primară, etc.
17. Modificarea art. 17 prin Sistemul de educație reprezintă ansamblul instituțiilor de prestare a serviciilor educaționale de diferite tipuri de proprietate și forme organizatorico-juridice care acreditează programele sale educaționale coform legii și care crează și formează competențele prin metodele formale și nonformale.

Capitolul II. Organizarea sistemului de învățămînt

18. Modificarea art. 20 în Tipurile de servicii educaționale și prin urmare sunt necesare modificările la art. 20(1) din tipologia instituțiilor în tipurile de servicii educaționale.
19. Excluderea art. 20(2).
20. Modificarea art.21 în Fondarea și acreditarea prestatorilor de servicii educaționale.
21. Modificarea art. 21(1) în Obligația autorităților administrației publice locale de a fonda și finanța instituțiile de prestare a serviciilor educaționale primare, gimnaziale, liceale și extrașcolare în conformitate cu procedura de acreditare conform regulilor organului central de specialitate în domeniul educației.
22. Modificarea art. 21(2) în Autoritățile publice locale stabilesc ciccumcripțele școlare pentru tipurile de servicii educaționale conform standardelor și reglementărilor stabilite de organul central de specialitate în domeniul educației. Dreptul prioritar de înrolare au beneficiarii cu locuința din circumscripția dată și beneficiarii eligibili părinții sau tutelarii cărora își justifică proximitatea circumscripției date.

¹ Introducerea noțiunii de educația în câteva limbi concomitent sau educația bilingvă, multilingvă

23. Excluderea art 21(3).
24. Modificarea art. 21(4) Procedura de acreditare a prestatorilor de servicii educaționale primare, gimnaziale, liceale și extrașcolare în conformitate cu procedura de acreditare conform prevederilor Codului și regulilor organului central de specialitate în domeniul educației.
25. Excluderea art. 21(6,7).
26. Modificarea Art. 23 (1) în Notarea reprezintă actul de decizie în cadrul activității de evaluare a competențelor formate în baza reglementărilor aprobate de organul central de specialitate în domeniul educației.
27. Modificarea art 24 (1) Prestatorii serviciilor educaționale elberează în baza evaluărilor actele de confirmare a competențelor formate în forma de credite transferabile și actele de studii care atestă un nivel de ciclu de învățământ în baza reglementărilor organului central de specialitate în domeniul educației.
28. Excluderea art 24 (5).

Capitolul III Resursele și managementul sistemului de educație

29. Modificarea art. 26 (1) în Managementul sistemului de educație reprezintă gestionarea politicilor educaționale de către organul executiv central, implementarea funcțiilor de acreditare, inspectare și evaluare a calității serviciilor și gestionarea prestării serviciilor educaționale. Modificarea art. 26(2) prin excluderea a), b) și introducerea principiului valorii adăugate în prestare a serviciilor în schimbul resurselor financiare acordate.
30. Excluderea art 26 (5),
31. Modificarea art. 26 (8) în Conducătorul instituției publice de prestare a serviciilor educaționale, instituțiilor de reglementare și evaluare în servicii este numit urmare a procedurii competitive și transparente, în baza regulamentului aprobat de organul central executiv de specialitate.
32. Modificarea art. 26 (9) în Managementul calității este asigurat prin a) prezentarea informației anuale despre calitatea serviciilor educaționale și deprinderilor formate prestate în baza indicatorilor stabiliți, b) autoevaluarea prestatorilor de servicii prin organizarea profesională a prestatorilor de servicii și promovarea standardelor de calitate, c) (re-)acreditarea, inspectarea prestatorilor de servicii educaționale și examinarea plîngerilor de calitate și conformare la serviciile educaționale prin intermediul unui mecanism național specializat. (Re-)acreditarea și inspectarea serviciilor educaționale ... mai departe după text...
33. Introducerea art. 26-1 prin care se instituie mecanismul de evaluare a costurilor financiare minime pentru serviciile educaționale în baza pachetului de servicii acordat. Formula de calculare a costurilor rambursabile per copil va ține cont de treapta școlară, regiunea

geografică, necesitățile educaționale speciale și numărul de copii în școală. Metodologia de elaborare a formulei este stabilită prin Hotărârea de Guvern.

34. Introducerea art. 26-2 prin care Conducătorul instituției de prestare a serviciilor educaționale are statutul de gestionar al bugetului instituției și instituția de prestare a serviciilor educaționale deține autonomia financiară deplină pentru stabilirea mecanismelor de salarizare și compensare a muncii cadrelor didactice având ca referință metodologia și standardele recomandabile stabilite de organul central executiv.

Titlul III Învățământul general

Capitolul I. Definirea și tipurile serviciilor educaționale

35. Modificarea art. 27 (3) prin substituirea titlului în Prestatorii de servicii educaționale

Capitolul II. Educația timpurie

36. Modificarea art.31 (3) în sensul în care scopul principal al educației timpurii nu poate fi exclusiv pregătirea copilului pentru activitatea școlară.
37. Modificarea art.33 (2) prin care statutul va asigura, prin alocații directe sau indirecte estimate per copil, serviciile educaționale timpurie de la vârsta de 1 an, în baza Regulamentului aprobat de organul central executiv.
38. Modificarea art. 33 (3) prin care statul va asigura financiar, prin alocații directe sau indirecte estimate per copil, serviciile educaționale timpurie pentru copii cu cerințele educaționale speciale, în baza Regulamentului aprobat de organul central executiv.
39. Modificarea art. 33(4) prin Autoritățile administrației publice locale co-participă în implementarea serviciilor educaționale timpurie, inclusiv prin fondarea serviciilor relevante.

Capitolul III. Învățământul primar

38. Modificarea art. 35 (1) prin care statul va asigura, prin alocații directe sau indirecte estimate per copil, serviciile educaționale primare,

Capitolul IV. Învățământul gimnazial

39. Modificarea art. 36 prin care scopul serviciilor educaționale gimnaziale este asigurarea competențelor de formare a personalității și incapacitării pentru alegerea conștientă pentru traseul individual profesional sau academic.

Capitolul VI. Educația incluzivă și învățământul pentru copiii și elevii ce cerințe educaționale speciale

40. Modificarea art. 41(1) în Copiii cu cerințe educaționale speciale sunt instruiți în instituțiile de educație generală. Doar în cazurile excepționale se acceptă instruirea copiilor cu cerințe educaționale speciale, pentru perioada determinată supusă reevaluării periodice, conform metodologiei speciale, în care se îndeplinesc cumulativ cerințele de educare în instituțiile speciale sau la domiciliu. Cerințele de încadrare temporară sunt cazurile care satisfac cerințelor de: 1) interesul copilului pentru dezvoltare este satisfăcut mai bine pentru perioada determinată în cadrul instruirii în afară instituțiilor generale de învățământ, 2) părinții sau tutela solicită aceasta, 3) încadrarea în instituțiile de învățământ general anterior demonstrează concludent imposibilitatea realizării obiectivului, 4) starea specifică a sănătății implică supravegherea și intervenții care fac imposibil încadrarea. În cadrul opțiunilor excepționale de educație, copii cu cerințe educaționale speciale vor acumula aceiași competențe educaționale care permit acestora integrarea acestora în instituțiile de învățământ general.

41. Modificarea art 42 (1) prin inserarea unui alineat nou: Serviciile educaționale în cadrul instituțiilor speciale pentru copii cu cerințele educaționale speciale este o formă excepțională de încadrare a copiilor. Încadrarea copiilor în această formă poate fi realizată doar după aplicarea testului prevăzut în art. 41(1) și este o situație cu caracter temporar.

42. Modificarea art 43 prin inserare: Serviciile educaționale la domiciliu pentru copiii cu cerințele educaționale speciale este o formă excepțională de încadrare a copiilor. Încadrarea copiilor în această formă poate fi realizată doar după aplicarea testului prevăzut în art. 41(1) și este o situație cu caracter temporar.

43. Modificarea art. 43 Învățământul la domiciliu prin scoaterea condiției stării sănătății pe pentru a permite doar copiilor bolnavi să aleagă această opțiune, deoarece constituie o discriminare a copiilor sănătoși în sensul art. 2 a legii 121/2012 cu privire la asigurarea egalității. Reprezintă o încălcare a egalității în sensul art. 16 a Constituției RM și a interzicerii discriminării în sensul art. 14 CEDO. Divizarea între copii sănătoși și bolnavi nu este justificată, iar o mică parte din copii sănătoși, din diverse motive, doresc să fie instruiți sau să se instruiască la domiciliu.

Capitolul VIII. Standardele în învățământul general

44. Modificarea art 47 (3) prin completarea: Standardul educațional conține cerințele necesare imputabile prestatorului de servicii educaționale în scopul evaluării calității serviciilor.

45. Modificarea prin completarea la art 48 (2 d) standarde de calitate pentru prestatorul serviciilor educaționale. Modificarea art. 48(3) Standardele educaționale se elaborează cu participarea consumatorilor de servicii educaționale, prestatorii de servicii educaționale în baza practicilor exemplare de către organul central executiv în domeniul educației. Completarea art

48(4) Standardele educaționale conțin normele imputabile părților relevante în procedurile administrative, disciplinare și civile.

Capitolul IX. Curriculumul învățământului general

46. Capitolul conține definiții ambigue și ca conținut parțial suprapuse: curriculum, plan-cadru, standard educațional. În capitolul dat se vor include prevederile privind autonomia școlară și discreția școlii asigurată cu un procent rezonabil cu referire la programul educațional al copiilor.

Capitolul X Evaluarea în învățământul general

47. Necesită regândirea integrală. Definierea evaluării trebuie să prevadă: 1) evaluarea prestatorilor de servicii educaționale, anume calitatea serviciilor prestate, conformarea la standardele educaționale, condițiile prietenoase pentru copil, calitatea și conformarea cadrelor educaționale, existența procedurilor care asigura calitatea serviciilor educaționale, eficiența alocațiilor financiare, etc 2) evaluarea competențelor formate a beneficiarilor serviciilor educaționale, 3) funcționarea sistemului educațional, în special raporturile dintre prestatorii și administrația publică relevantă. Este necesară specificarea atribuțiilor instituțiilor responsabile de evaluare prin asigurarea principiului de separe clară a gestionării și evaluării. Este necesară și asigurarea publicității procesului de evaluare și implicarea formelor asociative a prestatorilor și beneficiarilor serviciilor educaționale.

Capitolul XI Managementul învățământului general

48. Excluderea art. 59 pentru ca conține normele decarative și ambigue.

49. Modificarea art. 60 (3) Nu este clar rolul și competențele Consiliului de administrație al organului de specialitate.

50. Modificarea art. 61 (1) prin care funcția managerială de gestionare a prestatorului de servicii educaționale este separată de funcția de evaluare interne, evaluarea cadrelor didactice și coordonarea conținutului educațional.

Titlul V Învățământul superior

Capitolul I. Dispoziții generale

51. Excluderea art 80 pentru ca nu conține norme executorii sau definatorii. Art. 80 trebuie să conțină scopul și finalitățile învățământului superior.

52. Modificarea art 85 prin: 1) anularea clasificării ierarhizate a prestatorilor de servicii educaționale în funcție de categorii formale, anume alin (1-4, 8, 12a), 14), 2) excluderea alin (5) ca fiind redundant.

53. Excluderea art 87(8) și atribuirea funcției date organului relevant cu atribuții în evaluare și inspecție.

54. Modificarea art 88 (2) prin completare ca contractul de studii conține volumul și calitatea serviciilor educaționale oferite contra costului.

55. Modificarea art. 96 (1) prin excluderea restricției privind organizarea specialităților duble.

Capitolul III. Managementul învățământului superior

56. Modificarea conceptuală a art 109 (asigurarea calității), art. 110 (evaluarea calității) care ar include: 1) evaluarea conformării la standardele educaționale, 2) activitatea instituției inclusiv științifică 3) evaluarea competențelor formate a beneficiarilor, 4) gradul de angajare și satisfacția beneficiarilor. Organizarea evaluării calității pe interior trebuie să includă existența unui sistem de evaluare a calității care este precis și accesibil pentru beneficiarii, cu participarea profesorilor și consumatorilor de servicii și generează informațiile corecte despre calitatea serviciilor educaționale. Evaluarea externă implică rolul formelor asociative a prestatorilor de servicii educaționale și alte organe regulatorii.

Titlul IX Resursele umane în sistemul de învățământ

Capitolul II. Drepturi și obligații

57. Crearea unui Titlu separat pentru drepturile și obligațiile beneficiarilor serviciilor educaționale. Modificarea art. 136 în drepturile beneficiarilor serviciilor educaționale.

58. Modificarea art. 136 (1) prin completare: substituirea a) cu să fie asigurați, în condițiile legii, cu pachetul de servicii educaționale determinat pentru treapta și ofertă educațională, inclusiv cu bursa, cămin, manuale, asistența medicală, alimentație și servicii de transport,

59. Modificarea prin completare art. 136 (1) b) să aleagă instituția de învățământ și curricula educațională,

60. Modificarea prin completare art. 136 (1) d) să beneficieze de accesul la informație privind pachetul de servicii educaționale oferite și structura de conținut și financiară a acestora,

61. Modificarea prin completare art. 136 (1) i) dreptul la mobilitatea educațională instituțională și dreptul de a participa la formarea ofertei educaționale instituționale.

62. Modificarea prin completare art. 136(1) j) dreptul de a contesta sau deplînge prin intermediul procedurilor instituționale, sectoriale și judiciare privind neconformarea la pachetul de servicii educaționale, calitatea prestării serviciilor educaționale și încălcărilor drepturilor sale constituționale.

63. Completarea cu art. 138-1 care va prevedea obligația creării în cadrul fiecărui prestator de servicii educaționale, în baza reglementărilor Guvernului, a unui mecanism autonom de examinare a sesizărilor și plîngerilor privind respectarea drepturilor beneficiarilor serviciilor educaționale.

64. Completarea art. 138-2 care va prevedea obligația instituirii în sectorul educațional a unui mecanism autonom de examinare a sesizărilor și plîngerilor privind respectarea drepturilor beneficiarilor serviciilor educaționale. Mecanismul instituit va avea acces la toate informațiile relevante procesului de prestare a serviciilor educaționale și va avea competența de examinare a plîngerilor și sesizărilor cu formularea constatărilor și recomandărilor prestatorilor serviciilor educaționale.

Titlul X Administrarea sistemului de învățământ

Capitolul I. Atribuțiile autorităților publice centrale

65. Modificarea art. 140 (1) e) prin includerea și exercită cu Coordonează.

66. Modificarea art. 140 (1) h) prin substituirea cuvîntului aprobă cu Recomandă.

Titlul XI Finanțarea și baza tehnico-materială a învățămîntului

Capitolul I. Finanțarea sistemului de învățămînt

67. Modificarea art. 144 (1) b) prin completare pentru copii cu educația bilingvă.

68. Crearea instrumentelor legale de colectare și gestionare a resurselor financiare utilizate la funcționarea instituțiilor de învățămînt:

Propuneri :

- a. Formularea unei poziții comune ale Procuraturii Generale și a Ministerului Educației față de legalitatea funcționării și cooperării cu asociațiile obștești în privința :
 - Resurselor financiare ale școlii;
 - Asociației create de școală;

- Asociația părinților ș.a.
- b. Reglementarea activității lor;
- c. Eliminarea practicilor coruptibile, instituirea transparenței gestionării fondurilor colectate și ridicarea paravanelor între activitatea pedagogică și colectarea și gestionarea resurselor financiare suplimentare de către părinți. Exemple de măsuri : obligativitatea deținerii unui cont bancar al asociației și vărsării pe cont a sumelor de către părinți;
- d. modificarea și armonizarea legislației naționale, inclusiv a celei fiscale, dacă necesar, întru reglementarea acestor practici, de exemplu, acceptul bonului de plată pentru justificarea cheltuielilor în defavoarea facturii fiscale.

Titlul XII Relațiile externe și colaborarea internațională în învățământ

69. Modificare art. 150 Admiterea la studii, drepturile și obligațiile elevilor și studenților străini:

Propunere reformulare al. 2: Admiterea la studii a cetățenilor străini se efectuează ca urmare a echivalării creditelor obținute și/sau a actelor de studii, dacă deja obținute.”

Justificarea propunerii:

Atât experiența profesională e pasibilă să fie transformată în credite și decizia unei comisii poate veni în sensul admiteri, cu unele rezerve, condiții și obligații de a repeta sau studia unele materii suplimentar la creditele și experiența profesională și academică deja obținută.

Astfel, această formulare a articolului vizează mai ales studenții în cazul finisării semestrelor complete deja obținute în cadrul instituțiilor din RM sau de peste hotarele RM, dornici de a efectua o reorientare academică, o modificare a instituției și chiar a țării de studii.

Aceasta constituie o bună practică internațională și e un element intrinsec al mobilității academice și ulterior, profesionale ale studenților, tinerilor, precum și ale conceptului învățării pe tot parcursul vieții.

70. Armonizarea expresiei utilizate „*învățării pe tot parcursul vieții*”:

Reformularea și utilizarea expresiei „*învățarea pe tot parcursul vieții*” sau „*studierea pe tot parcursul vieții*”.

În corpul proiectului se regăsesc diferite formulări, denumiri ale acestui concept, se propune alegerea unei formulări și utilizarea sa consecventă în proiect.

Suplimentar:

71. CReDO exprimă îngrijorarea în privința de procedurii de elaborare a manualelor și calității lor:

Propuneri :

Formarea unui organ colegial cu participarea reprezentanților societății civile, în special al asociațiilor naționale de părinți la elaborarea manualelor, ad minima, avizarea lor.

În ipoteza reținute ale avizării, se recomandă insistent cel puțin avizul Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, întru evitarea conflictelor și dezbinării societății în privința conținutului manualelor, politizarea excesivă ale subiectelor de ordin pedagogic și academic, cât și mai ales, eliminarea conținutului discriminatoriu, eronat și neapropiat.

Justificarea propunerii:

În prezent, elaborarea manualelor se efectuează cel mai des de către 1-2 autori, adesea în lipsa practicii curente pedagogice, cât și a sensibilității la aspectele sociologice și juridice.

Conținutul manualelor nu este suficient verificat și redactat.

Exemplele se conțin în piesele atașate acestei scrisori.

72. Asuplirea admiterei automate, fără testări, nu doar pentru circumscripția vizei de reședință, ci includerea unui sistem de admitere mai suplu cu o listă din cel puțin 3 instituții, stabilită conform unor priorități:

Opțiunea 1 - Instituția circumscripției vizei de reședință

Opțiunea 2 -Instituția circumscripției vizei de reședință sau cea mai apropiată ei, în practică deja se aplică, dar arbitrar

Opțiunea 3- Instituția la alegere în afara vizei de reședință cu justificarea acestei opțiuni, din care prioritate se acordă demenajărilor, schimbului stării civile ex. divorț, amplasării locului de muncă a părinților sau chiar elevului, în special în pr. grupurilor vulnerabile.

Aceste 3 opțiuni pot fi aplicate în 2 moduri:

I. În ordine ierarhică, în cazul unui sistem rigid al repartizării geografice, opțiunile fiind mai mult la dispoziția administrației competente, de către Direcțiile Generale de Învățământ sau în ideal, sub egida unui ghișeu unic pe lângă APL, conform bunor practici internaționale.

Riscuri : persistența practicilor coruptibile ; accesul selectiv și discriminatoriu la educație

II. Ierarhia să fie stabilită la dorința părinților, în colabore cu administrația și cu o ratașare suplă la locul declarat al domiciliului. E o bună practică internațională delegarea APL-urilor de gradul I gestionarea exploatării acestei liste de opțiuni, în special în contextul reformei descentralizării și creării ghișeelelor unice.

Riscuri : Gestionarea ineficientă a suprasolicitărilor unor instituții de învățământ ; apariția practicilor coruptibile din partea APL-urilor de gradul I.

73. Admiterea în instituțiile de învățământ, în special în care sunt prevăzute testări legale, să fie efectuată de către un organ colegial, întru evitarea deciziilor arbitrare, discriminatorii și coruptibile.

- a. Posibilitatea de a depune dosarul în mai multe școli concomitent;
- b. Testările efectuate de către organe colegiale din cadrul instituțiilor cu participarea specialiștilor psihopedagogi, specialiștilor educației incluzive și din afara ei;
- c. Să fie stabilite standarde naționale pentru conținutul procedurii testărilor și testelor propriu-zise, cu respectarea specificității;
- d. Instituirea unui control al conținutului testelor;
- e. Transparența procedurii de testare, în special comunicarea rezultatelor părinților copilului;
- f. Instituirea unei perioade de timp de durată rezonabilă între comunicarea rezultatelor și finisarea admitterilor suficientă pentru a depune candidatura și la o altă școală/școli.

Justificarea propunerii: Art. 35 al proiectului conține unele prevederi, dar atașarea geografică academică a unui copil în corelație cu viza de reședință nu corespunde, în opinia CReDO exigențelor democratice și drepturilor omului, necesităților de mobilitate a forței de muncă, a situației stării civile a unuia din părinți. O bună practică internațională este atașarea la domiciliul declarat al părintelui, cu luarea în considerație a cazurilor de demenajare viitoare și recentă a familiei, adică o suplețe mai mare e necesară în aceste politici publice întru diminuarea efectelor nefaste discriminatorii și coruptibile.

